

मराठी विभागअहवाल

शैक्षणिक वर्ष २०१९ – २०२०

या शैक्षणिक वर्षात मराठी विभागाच्या वतीने विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

दि. १६ जुलै २०१९ रोजी गुरुपौर्णिमेनिमित्त विद्यार्थी मनोगताचा कार्यक्रम आयोजन करण्यात आले. यात कु. प्रमोद गोपाळे, कु. सौरभ गायकर, कु. साक्षी वाळुंज, कु. मानसी रेटवडे, कु. अलिशा रौंधळ आणि कु. हर्षद कोहिणकर या विद्यार्थ्यांनी गुरुपौर्णिमेचे महत्त्व सांगून वेगवेगळ्या टप्प्यावर भेटलेल्या गुरूंबाबत आपली कृतज्ञता व्यक्त केली. या प्रसंगी डॉ. संजय शिंदे, प्रा. किशोर लांडेपाटील आणि प्रा. दिलीप मुळूक यांनी आपले विचार व्यक्त केले.

दि. १० ऑगस्ट २०१९ रोजी पुण्याच्या अक्षर वाङ्मय प्रकाशनाचे प्रमुख मा. बाळासाहेब घोंगडे यांच्या प्रमुख उपस्थितीत प्रथम वर्ष कला शाखेचे 'समकालीन मराठी कथा' हे पाठयपुस्तक आणि प्रथम वर्ष वाणिज्य शाखेचे 'उत्कर्षवाटा' हे पाठयपुस्तक अशा दोन्ही पाठयपुस्तके मिळून सुमारे १५० पाठयपुस्तकांचे वाटप विद्यार्थ्यांना अल्प किमतीत करण्यात आले. या प्रसंगी प्राचार्य डॉ. एच.एम.जरे, कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे, मा. बाळासाहेब घोंगडे, मा. प्रबंधक कैलास पाचारणे, डॉ.बी.डी.अनुसे, डॉ. प्रभाकर जगताप, प्रा. साईनाथ पाचारणे, प्रा. पायल ओसवाल उपस्थित होते.

दि. १० ऑगस्ट २०१९ रोजी 'प्रकाशक आपल्या भेटीला' या उपक्रमांतर्गत पुण्याच्या अक्षर वाङ्मय प्रकाशनाचे मा. बाळासाहेब घोंगडे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. या उपक्रमासाठी ११७ विद्यार्थी उपस्थित होते. या प्रसंगी बोलताना मा. बाळासाहेब घोंगडे म्हणाले की, समाजामध्ये वैचारिक परिवर्तनासाठी मी प्रकाशन व्यवसायात आलो असून दर्जेदार पुस्तके अधिकाधिक वाचकांपर्यंत पोचवून त्यांच्यात ज्ञानाची अक्षरपेरणी करणार आहे. प्रकाशक या नात्याने पुस्तक निर्मितीची प्रक्रिया उलगडून दाखविताना त्यांनी प्रकाशक, लेखक, संपादक, मुद्रितशोधक, डिझायनिंग, चित्र, छायाचित्रण, कागद, किंमत, विपणन आदि विषयी विद्यार्थ्यांना माहिती दिली.

दि. २१ ऑगस्ट २०१९ रोजी द्वितीय वर्ष विज्ञान शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी निबंध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या उपक्रमासाठी सुमारे १०१ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. या निबंध स्पर्धेसाठी अंधश्रद्धा आणि अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले, आवडता समाजसुधारक डॉ. विकास आमटे, स्त्रीभ्रूणहत्या एक सामाजिक कलंक, स्वातंत्र्यवीर सावरकर, वसंतहृदय चैत्र आणि वृद्धत्वाची समस्या आदि विषय देण्यात आले होते. या स्पर्धेत प्रथम क्रमांक कु.गणेश गुलाब टोपे, द्वितीय क्रमांक पूनम ढेरंगे तर तृतीय क्रमांक धनश्री रौंधळ यांचा आला. स्पर्धेचे परीक्षण कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे व प्रा. डी.एम. मारकड यांनी केले.

दि. ५ सप्टेंबर २०१९ रोजी डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांचा जन्मदिवस शिक्षक दिन म्हणून साजरा करण्यात आला. या प्रसंगी मराठी विभागाबरोबरच कला शाखेतील विद्यार्थ्यांनी शिक्षकांच्या भूमिकेत जाऊन विद्यार्थ्यांना वर्गात शिकविण्याचा आनंद घेतला. स. १०.३० वा कै. विठ्ठलराव बुट्टेपाटील सभसागृहात शिक्षक अभिवादन कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. या प्रसंगी प्राचार्य डॉ.एच.एम.जरे, विज्ञान शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. व्ही.डी. कुलकर्णी, कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे तसेच वरिष्ठ महाविद्यालयातील सर्व शाखांचे प्राध्यापक, विद्यार्थी शिक्षक आणि मोठ्या संख्येने विद्यार्थी उपस्थित होते. सर्व प्राध्यापकांना लेखनी भेट देण्यात आली. या प्रसंगी प्राचार्य डॉ.एच.एम.जरे, विज्ञान शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. व्ही.डी. कुलकर्णी, कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे यांनी सर्वांना संबोधित केले.

दि. १४ सप्टेंबर २०१९ रोजी 'समकालीन मराठी कथा' या पाठयपुस्तकावर आधारित विद्यार्थी चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले. या उपक्रमासाठी द्वितीय वर्ष कला शाखेचे ८३ विद्यार्थी उपस्थित होते. समकालीन मराठी कथेची वाटचाल, कथा साहित्यप्रकार व 'जेव्हा मी जात चोरली होती', 'लाल चिखल', 'पाऊस आला मोठा', 'उठावण' या कथांची चर्चा या चर्चासत्रात करण्यात आली. कु. भाग्यश्री राठोड, कु. वर्षा प्रसाद, कु. प्रियंका धुमाळ, कु. श्रुतिका कड, रधा राऊत, शारदा पडवळ आणि अंजली कोपले यांनी या चर्चासत्रात सहभाग घेतला. कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे यांनी विद्यार्थ्यांना 'समकालीन मराठी कथा' या पाठयपुस्तकाची ओळख करून दिली.

दि. १६ ते १९ सप्टेंबर २०१९ दरम्यान द्वितीय वर्ष कला शाखेतील मराठी विषयाचा विशेषस्तरावर अभ्यास करणा-या विद्यार्थ्यांना लॅपटॉपच्या माध्यमातून 'नटसम्राट' नाटक व 'नटसम्राट' चित्रपट दाखविण्यात आला. यात द्वितीय वर्ष कला शाखेचे ३१ विद्यार्थी उपस्थित होते. डॉ. बी.डी. अनुसे यांनी अभ्यासक्रमाला असलेले वि.वा.शिरवाडकर लिखित 'नटसम्राट' नाटकाविषयी माहिती दिली. या नाटकात डॉ.द. श्रीराम लागू यांनी केलेली आप्पासाहेब बेलवणकर यांची भूमिका तसेच 'नटसम्राट' चित्रपटात मा. नाना पाटेकर यांनी केलेल्या भूमिकेविषयी माहिती दिली. तसेच नाटकाचे चित्रपटासाठी झालेले माध्यमांतराबाबत चर्चा केली.

दि. १९ सप्टेंबर २०१९ रोजी जीवनवेध या पाठयपुस्तकावर आधारित विद्यार्थी चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले. या उपक्रमासाठी द्वितीय वर्ष कला शाखेचे ७२ विद्यार्थी उपस्थित होते. कु. प्राजक्ता मांजरे आणि कु. कु. रूपाली कोहिणकर यांनी कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या कर्तृत्वाचा आढावा घेतला. कु. नम्रता बनकर व कु. संचिता मोरे यांनी महाराजा सयाजीराव गायकवाड यांचे जीवन व कार्य सांगितले. कु. देवदरे अंकिता व कु. योगिता तनपुरे यांनी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या सामाजिक कार्याची चर्चा केली. कु. रोशन पानमंद व कु. ऋषिकेश गरूड यांनी महर्षी धोंडो केशव कर्वे यांच्या कर्तृत्वाला उजाळा दिला. कु. शिवम बंदावणे व कु. सिद्धेश्वरी जैद यांनी प्रबोधनकार ठाकरे यांच्या आत्मचरित्राचा परिचय करून दिला. कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे यांनी विद्यार्थ्यांना जीवनवेध या पाठयपुस्तकाचे मध्यवर्ती सूत्र शिक्षण हे असून या सर्व महानुभावानी शिक्षणाच्या क्षेत्रात खूप मोठं काम केले असल्याचे सांगितले.

दि. २६ सप्टेंबर २०१९ रोजी 'माझी उत्कर्षवाट', 'माझे आवडते पुस्तक', 'मला भावलेला सिनेमा' या विषयांवर चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले. या उपक्रमासाठी प्रथम वर्ष वाणिज्य शाखेचे ९२ विद्यार्थी उपस्थित होते. या चर्चासत्रात सहभाग घेताना कु. नम्रता भालेराव हिने 'उरी' द सर्जिकल स्ट्राइक या चित्रपटाविषयी माहिती सांगितली. कु. श्रुती गारगोटे हिने 'माझी उत्कर्षवाट' या विषयावर बोलताना भविष्यातील वाटचालीविषयी चर्चा केली. कु. स्वाती वाघमोडे हिने शिवाजी सावंत लिखित 'मृत्युंजय' या पुस्तकाविषयी उत्स्फूर्त माहिती सांगितली. तर कु. गौरी सुतार हिने तिच्या आयुष्याची उत्कर्षवाट स्पष्ट करताना भविष्यातील स्वप्नांविषयी विद्यार्थ्यांशी हितगुज साधले.

दि. १ ऑक्टोबर २०१९ रोजी महात्मा गांधी व कस्तुरबा गांधी यांच्या १५०व्या जयंतीनिमित्त 'बा आणि बापू' या विषयावर कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. या उपक्रमासाठी ७७ विद्यार्थी उपस्थित होते. या प्रसंगी बोलताना उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे यांनी कस्तुरबा गांधी आणि महात्मा गांधी या दोघांचेही हे शतकोत्तर सुवर्णजयंती वर्ष आहे असे सांगून त्यांचे ६२ वर्षांचे वैवाहिक आयुष्य विद्यार्थ्यांसमोर उलगडून दाखविले. या दांभत्यांची हरीलाल, रामदास, देवदास या मुलांविषयी माहिती सांगितली. गांधीजींचे ब्रह्मचर्याचे प्रयोग, त्यांची सत्य, अहिंसा या तत्त्वांवर असलेली निष्ठा, त्यांनी केलेले विविध सत्याग्रह, त्यांना झालेला तुरूंगवास आणि गांधीजींच्या जडणघडणीत कस्तुरबा गांधी यांचे योगदान आदि अनेक मुद्द्यांची चर्चा त्यांनी यावेळी केली. व्याख्यानानंतर विद्यार्थ्यांनी विचारलेल्या प्रश्नांना त्यांनी उत्तरेही दिली.

दि. ९ ऑक्टोबर २०१९ रोजी भारतरत्न डॉ. ए.पी. जे. अब्दुल कलाम यांचा जन्मदिनानिमित्त (१५ ऑक्टोबर) वाचन प्रेरणा कार्यक्रमांतर्गत विविध साहित्यिक उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. या उपक्रमासाठी द्वितीय वर्ष कला शाखेचे २३ विद्यार्थी उपस्थित होते. या निमित्ताने काव्यवाचन, वर्तमानपत्रातील अग्रलेखांचे वाचन, पुस्तक अभिवाचन, विद्यार्थी स्वयंरचित काव्यवाचन आदि अनेक उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. कु. नम्रता बनकर हिने डॉ. अभय बंग यांच्या कार्याचा परिचय करून दिला. कु. सिद्धेश्वरी जैद हिने 'आई'विषयीच्या कविता सादर केल्या. कु. रूपाली कोहिनकर हिने कवी कुसुमाग्रजांची 'श्रावण आला' ही कविता सादर केली. कु. संचिता मोरे हिने 'प्रकाशवाटा' या ज्येष्ठ समाजसुधारक प्रकाश आमटे यांच्या आत्मचरित्रपर पुस्तकाची ओळख करून दिली. कु. प्राजक्ता मांजरे हिने बोधकथा सांगितली. प्रा. डी.एम.मारकड यांनी कुसुमाग्रजांची 'गर्जा जयजयकार क्रांतीचा' ही कविता सादर केली तर कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे यांनीही काही कविता सादर केल्या. या सर्व उपक्रमास विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला.

दि. १० ऑक्टोबर २०१९ रोजी भारतरत्न डॉ. ए.पी. जे. अब्दुल कलाम यांचा जन्मदिनानिमित्त (१५ ऑक्टोबर) वाचन प्रेरणा कार्यक्रमांतर्गत विविध साहित्यिक उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. या उपक्रमासाठी प्रथम वर्ष कला शाखेचे ४६ विद्यार्थी उपस्थित होते. या निमित्ताने काव्यवाचन, वर्तमानपत्रातील अग्रलेखांचे वाचन, पुस्तक अभिवाचन, विद्यार्थी स्वयंरचित काव्यवाचन आदि अनेक उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. कु. रोहिणी गारगोटे हिने संत तुकारामांच्या अभंगांचा परिचय करून दिला. , कु. साक्षी शिवलकर हिने 'दगड दवाखाना', कु. ऋतुजा डांगले हिने 'जेव्हा मी जात चोरली होती' तर कु. काजल पडवळ हिने 'बाजा' ही कथा विद्यार्थ्यांना सांगितली. कु. मानसी रेटवडे हिने भाषण कौशल्याविषयी माहिती दिली. कु. चैताली गुंजाळ हिने कथा साहित्यप्रकाराविषयी माहिती सांगितली. कु. धनश्री जैद हिने डॉ. कलामांचे आत्मचरित्र 'अग्निपंख'ची ओळख करून दिली. कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे यांनी काही लोकप्रिय कविता सादर केल्या. या सर्व उपक्रमास विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला.

दि. ११ ऑक्टोबर २०१९ रोजी तळेगाव दाभाडे येथील इंद्रायणी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. संभाजी मलघे यांचे वाचनसंस्कृतीच्या प्रचार व प्रसारासाठी 'कवितेच्या गावा जावे' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. या उपक्रमासाठी ९२ विद्यार्थी उपस्थित होते. या कार्यक्रमासाठी कला शाखेचे उपप्राचार्य व मराठी विभाग प्रमुख डॉ. संजय शिंदे, मराठी वाङ्मय मंडळ प्रमुख डॉ. बी.डी. अनुसे, प्रा. एम.एल.मुळूक आणि प्रा. स्मितेश जोशी उपस्थित होते. या प्रसंगी बोलताना प्राचार्य डॉ. संभाजी मलघे म्हणाले की, ज्ञानाचा सर्वात विश्वासार्ह स्रोत पुस्तक असून, त्यासाठी वाचन आवश्यक आहे. त्यांनी कवी केशवसूत, बालकवी, गोविंदाग्रज, कुसुमाग्रज, शांता शेळके, विंदा करंदीकर, नारायण सुर्वे आदिंच्या कविता सादर केल्या.

दि. १ ते १५ ऑक्टोबर २०१९ दरम्यान विचारवेध, पुणे आणि मराठी विभागाच्या वतीने खुली निबंधस्पर्धा आयोजित करण्यात आली. या स्पर्धेत १५ स्पर्धकांनी सहभाग घेतला. या स्पर्धेसाठी गुगल माझा गुरू, जागतिकीकरण आणि पर्यावरण, वित्तीयभांडवलाची जागतिक मिरासदारी आणि जग कुठे व भारत कुठे? असे चार विषय ठेवण्यात आले होते. ही स्पर्धा सर्व वयागटांसाठी खुली होती. तसेच स्पर्धकांना वय, शिक्षण, अशी कोणतीही अट नव्हती. निबंध स्वीकारण्याची अंतिम तारीख दिनांक १५.१०.२०१९ ही होती. या स्पर्धेत सहभागी झालेल्या स्पर्धकांचे निबंध विचारवेध पुणे या संस्थेकडे अंतिम परीक्षणासाठी पाठविण्यात आले आहेत. विचारवेध, पुणे यांच्या वतीने घेण्यात आलेल्या खुल्या निबंध स्पर्धेत महाराष्ट्रात प्रथम आलेल्या नारायणगावच्या सुदर्शन चौधरी तसेच अशोक माने डॉ. संजय शिंदे, ललिता आवळे, शितल रौंधळ यांना उत्तेजनार्थ बक्षीस देऊन संस्थाध्यक्ष अॅड. देवेंद्र बुट्टेपाटील, आनंद करंदीकर, प्राचार्य डॉ. एच.एम.जरे यांच्या हस्ते प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले.

दि. १५ ऑक्टोबर २०१९ रोजी भारतरत्न डॉ. ए .पी. जे. अब्दुल कलाम यांचा जन्मदिवस वाचन प्रेरणा दिन म्हणून साजरा करण्यात आला. या उपक्रमासाठी ९२ विद्यार्थी उपस्थित होते. या निमित्ताने काव्यवाचन, वर्तमानपत्रातील अग्रलेखांचे वाचन, पुस्तक अभिवाचन, विद्यार्थी स्वयंरचित काव्यवाचन आदि अनेक उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. कु. पाजकता डांगले, कु. पूनम गोकुळे, कु. नम्रता बेल्लेकर, कु. पूजा वझरकर, कु. माधुरी राळे, कु. मोहिनी पाटोळे, कु. हर्षदा अल्हाट, कु. गौरी सुतार आणि कु. श्रुती गारगोटे या विद्यार्थिनींनी प्रत्यक्ष सहभाग घेतला. कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे यांनी काही कविता सादर केल्या. या सर्व उपक्रमास विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला.

दि. १७ ऑक्टोबर २०१९ रोजी मराठी विभागाच्या वतीने वाचनसंस्कृतीच्या प्रचार व प्रसारासाठी विद्यार्थ्यांना दिवाळी अंक भेट कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या प्रसंगी खेड तालुका शिक्षण प्रसारक मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. देवेंद्र बुट्टेपाटील, उपाध्यक्ष नानासाहेब टाकळकर, प्राचार्य डॉ.एच.एम.जरे, विज्ञान शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. व्ही.डी.कुलकर्णी, कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ.संजय शिंदे, प्रबंधक कैलास पाचारणे, डॉ.बी.डी. अनुसे, प्रा. दिलीप मुळूक, प्रा. एम.एल.मुळूक, डॉ. प्रभाकर जगताप, प्रा.डी.एम.मारकड, प्रा.एस.एस.अल्हाट आणि कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेतील सुमारे १२२ विद्यार्थी उपस्थित होते. या वेळी मराठी विभागाने वाचन प्रेरणा दिनाच्या निमित्ताने आयोजित विविध साहित्यिक उपक्रमात सहभाग घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना साधना साप्ताहिकाचे युवा दिवाळी अंक व बालकुमार दिवाळी अंक असे सुमारे १०० अंकांचे वाटप मान्यवरांच्या हस्ते करण्यात आले. यावेळी मार्गदर्शन करताना खेड तालुका शिक्षण प्रसारक मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. देवेंद्र बुट्टेपाटील यांनी वाचन हा माणसाच्या बौद्धिक विकासाचा पाया असून, वाचनामुळे विचारसंपन्न व प्रगल्भ समाज निर्माण होत असतो. त्यामुळे दिवाळीच्या काळात प्रकाशित होणा-या अंकांच्या माध्यमातून वाचनाची संस्कारक्षम परंपरा जतन करण्याची जबाबदारी आपल्या सर्वांची असल्याचे सांगितले. याप्रसंगी प्राचार्य डॉ.एच.एम.जरे, विद्यार्थी प्रतिनिधी कु. संचिता मोरे, ऋषिकेश गरूड यांनी आपली मनोगते व्यक्त केली.

दि. १ जानेवारी २०२० रोजी मराठी विभागाच्या वतीने प्रथम वर्ष वाणिज्य शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी 'नववर्षाभिनंदन : एक मुक्त चिंतन' या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमात विद्यार्थ्यांनी २०२० या नूतन वर्षाचे स्वागत करताना काही नवीन संकल्प केले. या कार्यक्रमात प्रशांत शिनलकर, हर्षदा अल्हाट, अक्षदा गवारी, मावळे क्षितिजा, भोगाडे निकिता यांनी भाग घेतला. उपस्थित सर्व विद्यार्थ्यांना डॉ. संजय शिंदे यांनी मार्गदर्शन केले. डिसेंबर महिन्याला सुरुवात झाली की वेध लागतात ते म्हणजे नवीन वर्षात पाऊल टाकण्याचे. वर्षभरात कोणी कितीही गणितं, किंवा आकडेमोड केलेली असो वा नसो. पण, या महिन्यामध्ये किती गोष्टी चांगल्या झाल्या आणि किती गोष्टी वाईट झाल्या किंवा मनाविरुद्ध झाल्या अशी आकडेमोड करायला सुरुवात होते. या आकडेमोडीमध्ये आणखीन एक गोष्ट नव्याने जोडली जाते. ती म्हणजे नवीन वर्षाचे संकल्प. आपण सर्वांनी नवीन वर्षाचे संकल्प करून ते पूर्णत्वाला नेण्याचा प्रयत्न करायला हवे, असे त्यांनी सांगितले.

दि. २ जानेवारी २०२० रोजी मराठी विभागाच्या वतीने प्रथम वर्ष वाणिज्य शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी 'नववर्षाभिनंदन : एक मुक्त चिंतन' या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमात विद्यार्थ्यांनी २०२० या नूतन वर्षाचे स्वागत करताना काही नवीन संकल्प केले. या कार्यक्रमात चैताली गुंजाळ, कल्याणी सांडभोर, सौरभ गायकर, कांचन सावंत या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. उपस्थित सर्व विद्यार्थ्यांना डॉ. संजय शिंदे यांनी मार्गदर्शन केले. नव्या उमेदीनं येणारं नवं वर्ष. सरत्या वर्षाला निरोप आणि नव्या वर्षाचं स्वागत करताना नक्की काय बदल होतो याचा विचार करून नव्या उमेदीने नवीन वर्षाचे संकल्प करायला हवेत. 'संकल्प ते सिद्धी' हा प्रवास फार आनंददायक असून आपण सर्वांनी नवीन वर्षाचे संकल्प करून ते पूर्णत्वाला

नेण्याचा प्रयत्न करायला हवे, असे त्यांनी सांगितले. तसेच 'केल्याने होत आहे, आधी केलेच पाहिजे' हा मंत्र विद्यार्थ्यांमध्ये त्यांनी रूजविला.

दि. २ जानेवारी २०२० रोजी मराठी विभागाच्या वतीने प्रथम वर्ष वाणिज्य शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी 'नववर्षाभिनंदन : एक मुक्त चिंतन' या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमात विद्यार्थ्यांनी २०२० या नूतन वर्षाचे स्वागत करताना काही नवीन संकल्प केले. या कार्यक्रमात चैताली गुंजाळ, कल्याणी सांडभोर, सौरभ गायकर, कांचन सावंत या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. उपस्थित सर्व विद्यार्थ्यांना डॉ. संजय शिंदे यांनी मार्गदर्शन केले. नव्या उमेदीनं येणारं नवं वर्ष. सरत्या वर्षाला निरोप आणि नव्या वर्षाचं स्वागत करताना नक्की काय बदल होतो याचा विचार करून नव्या उमेदीने नवीन वर्षाचे संकल्प करायला हवेत. 'संकल्प ते सिद्धी' हा प्रवास फार आनंददायक असून आपण सर्वांनी नवीन वर्षाचे संकल्प करून ते पूर्णत्वाने नेण्याचा प्रयत्न करायला हवे, असे त्यांनी सांगितले. तसेच 'केल्याने होत आहे, आधी केलेच पाहिजे' हा मंत्र विद्यार्थ्यांमध्ये त्यांनी रूजविला.

दि. २ जानेवारी २०२० रोजी मराठी विभागाच्या वतीने महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांसाठी माजी आमदार आणि खेड तालुका शिक्षण प्रसारक मंडळाचे संस्थापक अध्यक्ष साहेबरावजी बुट्टेपाटील यांच्या स्मृतिदिनानिमित्त 'हस्ताक्षर स्पर्धेचे' आयोजन करण्यात आले. या स्पर्धेत प्रथम क्रमांक राहूल राजेंद्र सरोदे (तृतीय वर्ष कला), द्वितीय क्रमांक कु. नम्रता विश्वनाथ बनकर (द्वितीय वर्ष कला), आणि तृतीय क्रमांक कु. संचिता दत्तात्रेय मोरे (द्वितीय वर्ष कला) यांचा आला. या गुणवंत विद्यार्थ्यांचे खेड तालुका शिक्षण प्रसारक मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. देवेंद्र बुट्टेपाटील, विचारवेध पुणे या संस्थेचे समन्वयक मा. आनंद करंदीकर, मा. सरिता आव्हाड, प्राचार्य डॉ.एच.एम.जरे यांच्या हस्ते प्रमाणपत्र व सन्मानचिन्ह देऊन त्यांचे कौतुक करण्यात आले.

दि. ८ जानेवारी २०२० रोजी मराठी विभागाच्या वतीने प्रथम वर्ष कला शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी 'महाभारत : एक दृष्टिक्षेप' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. महाभारताबाबत विद्यार्थ्यांमध्ये असलेली उत्सुकता लक्षात घेऊन या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. डॉ. संजय शिंदे म्हणाले की, महाभारताच्या संदर्भात पुराणग्रंथ महाकाव्य, तत्त्वज्ञान, नीतिशास्त्र, राज्यशास्त्र, समाजशास्त्र, मानववंशशास्त्र अशा अनेक शास्त्रांच्या कसोट्यांमधून पाहता येते. या कसोट्या लावून पाहताना त्या त्या शास्त्रांच्या अनुषंगाने महाभारताच्या नव्या आकलनाच्या दिशा स्पष्ट होऊ लागतात. या दिशेने हा विचार करित असताना महाभारतासंबंधीचा दृष्टिकोन निश्चित करणे अधिक महत्त्वाचे ठरते. आणि हा असा दृष्टिकोन ठरवताना आपल्याला ऐतिहासिक दृष्टिकोनाचीच कास धरावी लागते. कारण ऐतिहासिक दृष्टिकोन स्वीकारला तर त्यात इतर सर्व आयामांचा, शास्त्रांचा विचार होऊ शकतो. शिवाय आपण महाभारतातील व्यक्ती-घटनांची तर्कसंगत, तर्कनिष्ठ अशी मांडणीही करू शकतो. या दृष्टिकोनाशिवाय सामान्य जनमानसामध्ये आणखी एक दृष्टिकोन रूढ स्वरूपात असल्याचे दिसते; आणि तो म्हणजे पारंपरिक आध्यात्मिक किंवा सश्रद्ध दृष्टिकोन. परंतु हा पारंपरिक आध्यात्मिक, सश्रद्ध दृष्टिकोन स्वीकारून या महाकाव्याचा अन्वय लावण्याचा प्रयत्न करायचा, तर श्रद्धेची किंबहुना अंधश्रद्धेचीच पुढं त्यावर चढत जातात. परिणामी निखळ मानवीय पातळीवर, मानुषतेच्या पार्श्वभूमीवर यातील व्यक्तीघटनांची संगती लावणे केवळ दुरापास्त होऊन बसते. प्रस्तुत अनेक शास्त्रांच्या आधारे या महाकाव्याची समीक्षा-चिकित्सा करता येते. ती तशी होणेही आजच्या समाजमनाच्या दृष्टीने अत्यावश्यक आहे; तथापि या संबंध शास्त्रांच्या मागे ऐतिहासिक दृष्टिकोनाची पार्श्वभूमी तयार ठेवली तर महाभारतातील व्यक्ती-घटनांची आणि तत्सदृश्य अनेक घटकांची निश्चित अशी संगती लावणे सुकर होते. मराठी आणि इतरही भारतीय भाषांमध्ये प्रामुख्याने महाभारताचा विचार करताना त्या त्या विचारवंतांनी हाच दृष्टिकोन स्वीकारल्याचे दृष्टोत्पत्तीस येते, असे सांगितले.

दि. ९ जानेवारी २०२० रोजी मराठी विभागाच्या वतीने प्रथम वर्ष वाणिज्य शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी 'पसायदान : एक अमृतानुभव' या विषयावर चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले. सुरुवातील सर्व विद्यार्थ्यांनी सामुहिक पसायदान म्हटले. या कार्यक्रमात निखिल पवार, अमित गोगावले, मोहिनी पाटोळे, माधुरी राळे, विद्या कड, श्रुती गारगोटे, प्रियंका गोपाळे आदि विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. संत ज्ञानेश्वर यांनी ज्ञानेश्वरीत लिहिलेल्या पसायदानावर आपापल्या पद्धतीने भाष्य केले. डॉ. संजय शिंदे 'पसायदानाचा भावार्थ सांगताना म्हणाले की, पसायदान आपणा सर्वांना माहिती असते परंतु अनेकदा त्याचा अर्थ ब-याच जणांना माहित नसतो. पसाय म्हणजे प्रसाद. ज्ञानेश्वरांनी विश्वात्मक देवाजवळ संपूर्ण विश्वाच्या कल्याणासाठी प्रसादरूपी पसायदान मागितले आहे. ज्ञानेश्वरांनी आपल्या सर्वांच्या कल्याणासाठी मागितलेली प्रार्थना आपण मनाच्या गाभा-यात कोरून ठेवायला हवी व त्या पद्धतीने आचार, विचार ठेवायला हवे असे सांगितले.

दि. १४ जानेवारी २०२० रोजी मराठी विभागाच्या वतीने मराठी भाषा पंधरवडयानिमित्त महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांसाठी मराठी कवितेवर आधारित पोस्टर स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या उपक्रमात सुमारे २३ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. या स्पर्धेत प्रथम क्रमांक सिद्धार्थ सावंत (तृतीय वर्ष कला), द्वितीय क्रमांक कु. सायली कोळेकर (द्वितीय वर्ष कला), आणि तृतीय क्रमांक कु. प्रशांत सिनलकर (प्रथम वर्ष वाणिज्य) यांचा आला. या गुणवंत विद्यार्थ्यांचे खेड तालुका शिक्षण प्रसारक मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. देवेंद्र बुट्टेपाटील, विचारवेध पुणे या संस्थेचे समन्वयक मा. आनंद करंदीकर, मा. सरिता आवाड, प्राचार्य डॉ.एच.एम. जरे यांच्या हस्ते प्रमाणपत्र व सन्मानचिन्ह देऊन कौतुक करण्यात आले.

दि. १४ जानेवारी २०२० रोजी मराठी विभागाच्या वतीने मराठी भाषा पंधरवडयानिमित्त महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांसाठी 'विंदांच्या त्रिपदी'वर आधारित काव्यास्वाद कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या उपक्रमात सुमारे २३६ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी खेड तालुका शिक्षण प्रसारक मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. देवेंद्र बुट्टेपाटील होते. या प्रसंगी विचारवेधच्या समन्वयक सरिता आवाड, प्राचार्य डॉ. एच.एम. जरे, कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे, प्रबंधक कैलास पाचारणे, प्रा. ए.जी. कुलकर्णी, डॉ. कैलास सोनवणे, प्रा. किशोर लांडेपाटील, प्रा. दिलीप मुळूक, डॉ. विकास रासकर, डॉ. प्रभाकर जगताप, डॉ. बाळासाहेब अनुसे, प्रा. डी. एम. मारकड उपस्थित होते. कविता वाचन, विवेचन आणि चित्रफितीच्या माध्यमातून विंदांच्या आठवणी, त्यांनी सादर केलेल्या कविता असे या कार्यक्रमाचे स्वरूप होते.

या वेळी 'ज्ञानपीठ' पुरस्कारप्राप्त कवी विंदा करंदीकर यांच्या कवितेची रसरशीत जीवनसक्ती, क्रांतिकारी सामाजिक जाणीव आणि संस्कृतीतून फुललेल्या प्रतिमा ही त्रिपदी असून प्रेम, निसर्ग गंध, संगीत व त्याबरोबर भोवतालचं जबरदस्त आकलन इत्यादीचे विलोभनीय दर्शन त्यांच्या कवितेत घडत असल्याचे प्रतिपादन विंदांचे चिरंजीव व पुण्याच्या विचारवेध संस्थेचे समन्वयक आनंद करंदीकर यांनी केले. या कार्यक्रमात आनंद करंदीकर व सरिता आवाड यांनी विंदांच्या कवितांचे प्रयोजन आणि रूपरेषा स्पष्ट करताना विंदांची काव्यदृष्टी आणि जीवनदृष्टी विद्यार्थ्यांना सांगितली. त्यांनी विंदांच्या निवडक कवितांचे सादरीकरण करताना चुकली दिशा तरीही, आजी, म्हातारी, यंत्रावतार, दीपचंदी, झपताल अशा अनेक कविता सादर केल्या. तेच ते झपताल, घेता, माझ्या मना बन दगड, सब घोडे बारा टक्के, ती जनता अमर आहे अशा काही कविता चित्रफितीच्या माध्यमातून विंदांच्या आवाजात विद्यार्थ्यांना ऐकवल्या. विंदांच्या त्रिपदीचा शेवट 'जगण्यामध्ये ब्रम्हानंद' या आयुष्याचे तत्त्वज्ञान सांगणाऱ्या कवितेने झाला. 'सगळे मिळून सगळ्यांसाठी जगण्यामध्ये ब्रम्हानंद' हा विंदांनी सांगितलेला जगण्याचा मंत्र सर्वांनी जपण्याचे आवाहन आनंद करंदीकर यांनी केले. या वेळी विंदांच्या अनेक काव्यसंग्रहाच्या मुखपृष्ठाचास्लाईड शो विद्यार्थ्यांना दाखविण्यात आला.

डॉ. संजय शिंदे यांनी प्रास्ताविक करताना विद्यार्थ्यांना कविता वाचनाची गोडी लागावी, कविता समजून घेण्याची सवय लागावी, त्यातील तत्त्व कळावे आणि रसग्रहण करता यावे यासाठी ' विंदांची त्रिपदी या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आल्याचे सांगितले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभार डॉ. बाळासाहेब अनुसे यांनी मानले.

दि. ११ फेब्रुवारी २०२० रोजी मराठी विभागाच्या वतीने प्रथम वर्ष कला शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी डॉ. संजय शिंदे यांचे 'युगंधर : श्रीकृष्ण' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. गेल्या महिन्यात आयोजित केलेल्या 'महाभारत : एक दृष्टिक्षेप' या विषयावरील व्याख्यानानंतर विद्यार्थ्यांच्या सूचनेनुसार या 'युगंधर : श्रीकृष्ण' या व्याख्यानाचे नियोजन करण्यात आले. डॉ. संजय शिंदे यांनी सांगितले की, श्रीकृष्ण हा पुराणकथेतील महानायक होता. श्रीकृष्णाने कंसाला मारलं पण मथुरेचे राजपद मागितले नाही. द्वारकेचं राज्य स्थापन केलं, पण त्याचं राजप्रमुखपद स्विकारलं नाही. जरासंधाला भीमार्जुनासोबत जाऊन ठार मारलं, पण एका मथुरेच्या सुरक्षेखेरीज त्यात कोणताही वाटा घेतला नाही कुरुक्षेत्रावरील महायुद्धात विजय मिळाल्यावर युधिष्ठिर राजा आणि बाकी सारे राजसंपन्न झाले पण श्रीकृष्ण मात्र राज्यविहीन, साधा, सामान्य माणूस झाला. त्यांना काही मिळवायचं नव्हतं, म्हणून त्यांनी काही गमावलं नाही. श्रीकृष्ण राजसंपन्न नाही परंतु मनुष्यसंपन्न झाला. द्रौपदी सुखी झाली. पांडव भाऊ झाले. कुंतीही देवकीसारखी आई होऊन राहिली. मथुरा, द्वारका, हस्तिनापूर आणि हा देशही श्रीकृष्णाचा झाला. शेवटी त्यांच्याएवढा श्रीमंत कुणी नाही आणि त्यांच्याएवढा निष्कांचनही कुणी नाही, असे त्यांनी सांगितले.

दि. २७ फेब्रु. २०२० रोजी मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त कवी व पिंपरीच्या महात्मा फुले महाविद्यालयातील प्रा. विद्यासागर वाघिरे यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. या प्रसंगी प्राचार्य डॉ. एच. एम. जरे, कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे प्रा. किशोर लांडेपाटील, प्रा. दिलीप मुळूक, डॉ. बाळासाहेब अनुसे, प्रा. मच्छिंद्र मुळूक, प्रा. शंकर गोपाळे उपस्थित होते. या वेळी बोलताना प्रा. विद्यासागर वाघिरे म्हणाले की, विद्यार्थ्यांचे अभ्यासक्षेत्र कोणतेही असले तरी सकारात्मकता, कल्पनाशक्ती, सर्जनशीलता आणि मानवी मूल्ये समृद्धपणे अनुभवण्यासाठी पुस्तकांशी मैत्री करायला हवी. मराठी भाषेचा गौरव करताना प्रा. वाघिरे म्हणाले की मराठी भाषेची परंपरा प्राचीन असून गाथासप्तपदी ग्रंथ, ताम्रपट, शिलालेखापासून तिचा प्रवास सुरू झाल्याचे सांगता येते. ज्ञानेश्वरी आणि गाथा महाराष्ट्राचा सांस्कृतिक ऐवज असून प्रत्येकाने एक तरी ओवी अनुभवायला हवी असेही ते म्हणाले. पुस्तक वाचून मिळणारा आनंद सांगताना त्यांनी शंकर पाटील आणि व्यंकटेश माडगूळकर यांच्या ग्रामीण कथांचे थेट हृदयाला जाऊन भिडणारी वर्णने विद्यार्थ्यांना ऐकवली. याप्रसंगी त्यांनी कमीत कमी शब्दात जीवनाचा अखंड अनुभव साकारणाऱ्या कुसुमाग्रज यांच्या कविता सादर केल्या. कविता जगण्याची प्रेरणा देते, जगण्याचे निमित्त देते आणि जगणे अधिक संपन्नही करते यासाठी विद्यार्थ्यांनी साहित्याशी स्नेह वाढवून आपले व्यक्तिमत्व अधिक प्रभावी करावे असे त्यांनी सांगितले.

दि. २ मार्च ते ८ मार्च २०२० दरम्यान मराठी विभागाच्या जागतिक महिला दिनाचे औचित्य साधून विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. दि. २ मार्च ते ८ मार्च २०२० दरम्यान मराठी विभागाच्या जागतिक महिला दिनाचे औचित्य साधून विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. या प्रसंगी प्राचार्य डॉ.एच. एम.जरे, उपप्राचार्य डॉ. व्ही.डी. कुलकर्णी, डॉ. संजय शिंदे डॉ. एस. बी. पाटील, प्रा.जी.एल.भोर, प्रा. किशोर लांडेपाटील, प्रा. दिलीप मुळूक, प्रा. रूपाली वायाळ प्रा. नीता डोंगरे उपस्थित होते.

या कार्यक्रमात बोलताना प्राचार्य डॉ.एच.एम.जरे म्हणाले की, महिला सक्षमीकरणासाठी संस्कारक्षम समाज निर्माण करण्याची गरज असून त्यासाठी पालकांनी मुलांच्या मनावर सर्व वयोगटातील स्त्रियांबद्दल आदर निर्माण करण्याचा संस्कार करायला हवा. स्त्री स्वातंत्र्य म्हणजे पुरुषांसारखे वागायला मिळणे नव्हे तर स्वतंत्र व्यक्ती म्हणून स्त्रियांनी जगायला शिकायला हवे. त्यांनी स्वतःचा आवाज न विसरता सुदृढ, सुशिक्षित, सुजान, व स्वावलंबी बनायचा प्रयत्न करायला हवा असे त्यांनी सांगितले.

उपप्राचार्य डॉ. संजय शिंदे यांनी महिला दिन हा स्त्रीत्वाचा उत्सव असून महिलांच्या अस्तित्वाची आणि शोषणाची जाणीव करून देणारा हा दिवस असल्याचे सांगून स्त्री व पुरुषांनी एकमेकांशी तुलना करण्यापेक्षा समानतेचा, आत्मभानाचा जागर करून पुढे वाटचाल केली तर तो खऱ्या अर्थाने माणूसपणाकडे घेऊन जाणारा मार्ग ठरेल असे ते म्हणाले.

महाविद्यालयात मराठी विभागाच्या वतीने जागर जाणिवा अभियानांतर्गत २ ते ८ मार्च दरम्यान काळाच्या पुढे असणाऱ्या स्त्रियांच्या कर्तृत्वावर आधारित परिसंवाद उंच माझा झोका या विषयावर मनोगत, मला काही सांगायचंय या विषयावर स्वगत, 'माझी आई : माझी प्रेरणा' या विषयावर निबंध स्पर्धा आणि मराठी साहित्यातील नामवंत कवयित्रींच्या कवितांचे सादरीकरण अशा विविध उपक्रमांचे आयोजन केले. यात कोमल गायकवाड, मानसी रेटवडे, संचिता मोरे, हर्षदा आल्हाट, मोहिनी पाटोळे, श्रुती वाडेकर, नम्रता बेल्हेकर, आकांशा भगत, गौरी सुतार या विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला. उपस्थित विद्यार्थ्यांना स्त्री सन्मानाची व स्त्री जन्माचे स्वागत करण्याची शपथ देण्यात आली. या कार्यक्रमात निर्भया प्रकरणापासून हिंगणघाट पर्यंत झालेल्या अनेक घटनांचा निषेध करण्यात आला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. संजय शिंदे यांनी, सूत्रसंचालन डॉ. बी. डी.अनुसे यांनी तर आभार प्रा.एम.एल.मुळूक यांनी मानले.

डॉ. संजय शिंदे

मराठी विभाग प्रमुख
हुतात्मा राजगुरु महाविद्यालय
राजगुरुनगर, ता.खेड, जि.पुणे.